

Svein Jarle Vigdal
Karin Bakke
6868 Gaupne
Sjarl-v@online.no
Mob 90884636/95191962

Syneshaug, 01.10.2011

Til Luster kommune

Kopi til: NVE, konsesjonsavdelinga
Fylkesmannen v/Eli Mundhjeld (Vigdøla 200802279)

Høringsuttale i forbindelse med utbygginga av Vigdøla i Luster kommune

Vi bor på garden Syneshaug, gnr 36, bruksnr 14. Garden ligger nærmest elva Vigdøla av alle gardene i Vigdalen.

Et av vilkårene for konsesjonen som ble gitt på 80-tallet var at restvassføringa i Vigdøla skulle fredes fra videre utbygging.

Konsekvenser ved eventuell ny utbygging

Anleggsperioden:

Ut i fra det Statkraft sier ved synfaringa 06.09.11, vil det ikke være merkbar drift i Vigdalen i forbindelse med anleggsperioden. *Det er ikke dette som står i konsesjonssøknaden.* Viser til s. 69 kap.13.3, i søknaden, hvor flere konsekvenser i anleggsperioden er nevnt. Grunneierne er ikke kjent med at dette er endret eller eventuelt *når* dette ble endret.

I søknaden sies det om tippmassene at "i anleggstiden vil tiltaket medføre begrensninger på mindre areal av overflatedyrket mark og utmarksbeite. Til gjengjeld vil en etter avsluttet byggefase få nye bruksarealer på i alt 20 dekar".

Disse 20 dekar ligger ikke i Vigdalen, men på Ormbergstølen som ligger på Myklemyr i Jostedal. Tippmassene blir derfor ikke en bonus for vigdølene.

Et annet moment er at fortsatt, etter snart 30 år siden forrige utbygging, er tippmassene fra den gang tydelige i landskapet, spesielt fra de øverste gardene. Nyere forskning viser at det kan ta opp mot 100 år før tippmasser gror skikkelig til. Jo høyere tippene ligger, jo lenger tid vil det ta. Under tilvekstperioden er tippmassene skjemmende spor etter menneskelige inngrep i landskapet.

Ras og flom:

Skitnamyrtjønni ligger i et område hvor det kan gå store snøras. Ved heving av dammen og et ras ned på dammen og is i elva *kan* overløp føre til flom ned mot garden Syneshaug, muligens også garden nedenfor, Øvre Vigdal, og også 2 hytter i området. Før ei evt utbygging må dette utredes fullstendig. En uavhengig geolog som ble kontaktet av oss uttalte, uten at han hadde besiktiget området, at dette bør utredes grundigere enn det som er nevnt i konsekvensutgreiinga. *Dette må være et krav til Statkraft ved en eventuell utbygging.*

Næring:

Statkraft sier i søknaden at Vigdalen fra Syneshaug og nedover "ikke er viktig for turisme, kun interessant for lokalbefolkningen". Lokalbefolkningen, det er vi som lever og virker her hver dag året rundt, og vi mener at vår mening skal tillegges vekt.

Statkraft bør ikke få definere hva som er viktig for lokalbefolkningen.

Det er til dels mye turisme i Vigdalen: bilturister, sykkelturister, campere, vandrere. Elva slynger seg oppover dalen, i trange gjel, men også godt synlig til tross for gjengroing. Mange stopper ved garden vår for en prat og for å få lokalinformasjon og uten unntak uttaler alle begeistring over elva ved Syneshaug. Bompengene er et bevis på at turisme er en del av hverdagen i dalen om sommeren. I vinterhalvåret er Vigdalen et attraktivt område som utgangspunkt for skiturer og topturer, både for tilreisende, hyttefolk, skoleklasser og lokalbefolkningen.

De kjente DNThyttene Fivla og Fjellstølen (Vigdalsstølen) ligger i nærområdet.

Siden 80-tallet er dalen blitt en av innfallsportene til naturarvsområdet Breheimen. Det gjør det enda viktigere at elva får forbli slik den er i dag.

Vi ønsker at Vigdøla skal få renne fritt med den vassføringa den har i dag.

Å bo tett opptil et naturarvsområde har medført til dels store konsekvenser for grunneierne i form av restriksjoner når det gjelder utbygginger/endringer på eiendommene og hyttebygging/utvidingsplaner i stølsområdene. Folk som bor i dalen og framtidige innflyttere vil måtte tenke i helt nye baner når det gjelder næring.

Da er det et paradoks at Statkraft skal få slippe til i området med ytterligere utbygging.

Grunnvann og vannkilder:

Garden vår, Syneshaug, har sitt vanninntak (grunnvann) 50 m fra elva.

Vi vet at vannstanden i grunnvannet vil endre seg like mye som vannstanden i vassdraget.

(Spesielt om vanninntaket ligger nærmere enn 100 m fra elva.) Altså at redusert vannstand i elva fører til tilsvarende reduksjon i grunnvannstanden. Dette sier også Statkraft i sin konsekvensutgreiing. *50 m som er avstanden fra elva til inntaket til garden Syneshaug, vil mest sannsynlig medføre at garden får mye dårligere vanntilgang.* Allerede i dag ser vi at det er dårligere grunnvannstand om vinteren når det er lite vann i elva.

Syneshaug fikk ved forrige utbygging store problemer med vanntilgangen, da vannet ble forurenset av utbyggingen og det ble av Statkraft boret etter grunnvann, og lagt ned Elvestadrør. Statkraft brukte vannet under hele anleggsperioden. Da de avsluttet anlegget, måtte garden betale for vannpumpa.

Vegen forbi våningshuset ble for noen år siden av Statkraft og kommunen senket på grunn av feil fall og vannsig inn i grunnmuren, noe som resulterte i skade på Elvestadrøret som igjen har ført til fryste vannrør hver vinter med kostnader til opptining. Vannrøret ligger ca 20 cm under bakken i dag, i avtalen fra 1984 sto det at det skulle ligge på minimum 90 cm. Fra 1984 og til nå har garden vært påført strømutgifter til Elvestadrøret, en sum på ca kr 1.800 pr år (i perioden 01.10.-01.05) Før forrige utbygging var det aldri problem med frysing av rør fra brønnen som ble brukt, fordi røret lå djupt og frostfritt.

I konsekvensutgreiinga sier Statkraft i kap 10 s 77 "for å sikre at en ikke påfører vannkildene til gardsbruket på nordsiden Vigdøla ved Syneshaug uønskede skader i forbindelse med anleggsarbeidet, foreslås det at dette kartlegges nærmere".

Dette må være et krav til Statkraft ved en evnt utbygging.

Vannføring:

I dag er Vigdøla ei elv med liten vannføring på ettersommer/tidlig høst. Om vinteren er vannføringa allerede ekstremt liten. Betydningen av et tydelig vannspeil kan ikke undervurderes eller overlates til Statkraft å sette verdien på. Terskler er et alternativ som er

nevnt i konsekvensutgreiinga, da ovenfor brua ved Syneshaug. Dette kan komme i konflikt med dyrkbar mark på sørsida av elva, og vil på ingen måte kunne være en erstatning for tap av naturlig rennende vann.

Dette bør det redegjøres for på en bedre måte enn det som er gjort i utgreiinga.

Vi ønsker ei elv med lyd og ei elv som er synlig i landskapet allerede ved avkjøringen fra RV604 ved Husøy der Vigdøla møter Jostdøla.

Det biologiske mangfoldet i dalen:

Vi vet at ny utbygging vil få konsekvenser for blant annet fossekallen, fordi vassføringa blir for liten til at den kan hente føde, og for orrfuglen, siden en spillplass vil bli berørt av utbygginga.

Begge arter er sårbare for habitatendringer og når vi vet at fossekallen er Norges nasjonalfugl og at storfugl er i tilbakegang i Norge bl.a. pga vannkraftutbygging og flathogst, så er det førstemmende at dette skjer ved inngangen til et av landets nyeste naturarvsområder. Igjen en konflikt mellom vern og utbygging. (Ref til NOF og Naturkompetanse).

Det er en høgstaudeeng med til dels sjeldne arter i området hvor anleggsvegen må bygges fram til dammen . Statkraft mener i sin konsekvensutgreiing at enga er *preget av gjengroing* og at anlegget ikke vil få konsekvenser for enga.

Noe av det vi i dag vet om gjengroing er at når vassdrag utbygges og vassføring reduseres, da øker gjengroinga langs elvene. Dette kan få konsekvenser for sårbare arter.

Ved dammen på Skitnamyrtjønne befinner vi oss på ca 600 moh og arter er veldig sårbare for inngrep i denne høyden. Vekst- og restitusjonssesongen er kort.

Det er også et område med sjeldne moser nedstrøms inntaket, bl.a. fjordtuffmose og fjellrundmose som er sjeldne på vestlandet. Statkraft mener at disse ikke vil bli påvirket av utbygginga. Det alvorlige er at dette vet vi ikke med 100% sikkerhet før mange år etter utbygginga – og *bør* vi ta sjansen på det? Disse artene er uhyre sårbare for endringer i vekstforhold og fuktighet og vi vet i dag ikke med sikkerhet hvilke konsekvenser man vil se flere år fram i tid.

Viser også til uttalen fra Vigdal Grendalag.

Fortjeneste:

Statkraft sier i konsesjonssøknaden at *“inntektene vil gjøre Luster kommune i stand til å yte bedre service til innbyggerne.”*

Vi mener at Vigdalen og vigdølene har ytt mye til kommunen siden forrige utbygging.

Restvassføringa vil vi gjerne dele med Lusters innbyggere som naturopplevelse og vi ber om at elva må få lov å renne fritt for framtida.

Adkomst til anleggsområdet og berørte grunneiere:

Statkraft sier i sin søknad at “kun 1 grunneier vil bli berørt” av utbyggingen. Dette er ikke korrekt. Minst 5 grunneiere vil bli berørte fysisk (bruknr 1, 6, 8, 10 og 11) og angående tilkomst til området blir ytterligere 2 grunneiere berørt (bruknr 2 og 14).

Framtidsperspektiv

Garden vår ligger som siste “sivilisasjonspunkt” inn mot et naturarvsområde og elva blir en nerve i framtidige planer om turisme: Her kan en hvilken som helst amatør fisker få ørret på kroken (og til tross for hva Statkraft sier i konsekvensutgreiinga; det er god steikefisk ved

brua på Syneshaug), her kan du sitte ved elvekanten en tidlig morgen eller sen kveld og høre og se fossekallen og elva som durer i takt med vær og vind.

Det er kort veg til turisthyttene Fjellstølen (Vigdalsstølen) og Fivla.

Det er god tilgang på hjortevilt. Og det er rype, rev, orre og røyskatt som nesten daglig kan ses ved garden.

Ved langsiktige planer i retning av overnatting, matsservering, familieferie, dyr og guiding blir elva viktig. Videreformidling til allerede etablerte turisttilbud i Jostedalen kan utgjøre en del av tilbudet. Kvinnearbeidsplasser vil være et viktig fokus å ha med seg i framtidsplanene for bygda.

Vi håper at ny utbygging av elva ikke skal få stoppe dette og at det fortsatt skal være mulighet til å utvikle og gi rom for nyskaping i bygda.

Som bygd med få innbyggere, er målet å få flere til å bosette seg i bygda – og siden gardsdrift er lite aktuelt, vil turisme være det nærmeste som næring, noe som kan føre med seg muligheter for flere lokale arbeidsplasser.

At Statkraft i konsekvensutgreiinga nesten under hvert punkt konkluderer med at det vil være liten til ingen negativ konsekvens for området, finner vi betenkelig. *Det er viktig å forstå at dette er en påstand fra Statkraft og ikke noe som nødvendigvis er riktig.*

Vi har et sterkt ønske om å bevare ei elv som for lokalbefolkningen i århundrer har betydd mye. I dag kanskje mer enn noen gang når vi ser hvor lite det blir igjen av urørt vannkraft i Luster kommune.

Vi som har valgt å bo på et sted som Vigdalen, velger vekk mye av det som for de fleste er naturlig å ha i nærheten i hverdagen. Vi har valgt å bo et sted der naturopplevelser er viktig og preger dagliglivene våre og elva er en viktig del av dette.

Flere av kommunens politiske partier har i sine program før valget sagt at vi ønsker og trenger økt tilflytting. Lokalpolitikerne bør aktivt medvirke til at det skal være mulig å etablere virksomheter for å øke sysselsettingen i utkantområdene i kommunen, og siden turisme langt på vei er viktigste næringsvei for tilflyttere, blir også fortsatt rennende vann i elver og bekker viktig. Lokalpolitikerne har derfor et stort ansvar for å legge til rette for at det skal være "liv laga" i de små bygdene våre.

I Luster har vi en unik mulighet til å ta vare på denne rikdommen.

Vi vil ha modige lokalpolitikere som faktisk våger å si at "nok er nok", som ser verdien av å bevare elvene våre, som lytter til lokalbefolkningen og som våger å tenke nytt og langsiktig i forhold til framtidens energibehov.

Syneshaug, 01.10.2011

Svein Jarle Vigdal
sign.

Karin Bakke
sign.